

Zó voorkom je ruzie in de familie

Zussen die elkaar naar het leven staan. Ouders die hun kinderen al jaren niet meer zien. „Ruzies binnen de familie zijn zo menselijk als het maar kan zijn”, weet Bert van Leeuwen. „Zelfs in de Koninklijke familie zijn er wel eens strubbelingen.” In zijn tv-programma 'Het Familiediner' probeert hij de kemphanen weer bij elkaar te krijgen. Handig: hij weet ook hoe je heibel in huis kunt voorkomen.

Spelletjes, medische programma's, kinderprogramma's, noem maar op. Bert van Leeuwen presenteerde meer dan 25 verschillende programma's bij de Evangelische Omroep. Maar vraag je hem naar het mooiste programma om te maken, noemt hij toch direct 'Het Familiediner'. „Omdat ik er zo veel van mezelf in kwijt kan. Daar komt bij dat je nooit van tevoren weet hoe het afloopt. Of ik de partijen bij elkaar kan krijgen, is ook voor mezelf na tien jaar altijd weer een verrassing. De spanning die ik ter plekke voel, is voor de kijker ook voelbaar, denk ik.”

Is er een gemeenschappelijke achtergrond bij familieruzies?

„Ja. De situatie is iedere keer anders, maar in de kern lijken de meeste conflicten op elkaar. Meestal sluimert er al een tijd iets, maar degene die zich aan de ander stoort zegt niks want ze willen het netjes houden. Intussen stapelen de irritaties zich op. Tot het moment dat iemand het niet langer pikt. Dan gaan de remmen los en krijgt de ander de wind van voren. Daarna gaat nummer twee, die zich doorgaans zwaar beledigd of gekrenkt voelt, ook los. Vervolgens gooien ze de hoorn op de haak of lopen ze weg bij het familiefeest. Dan gaan hakken in het zand en krijg je het grote zwijgen. Dat is de periode waarbij niemand de eerste stap wil zetten om de ander tegemoet te treden.”

Wat moet je in huis hebben om dan binnen te komen als vredestichter?

„Het helpt vast dat ik voor veel mensen geen onbekende ben. Omdat al jaren dagelijks met een spelletje op tv ben, hebben veel kijkers het gevoel dat er een kennis voor de deur staat. Bovendien trek ik geen partij. Wie ruzie heeft, denkt niet meteen dat ik aan de kant van de ander sta.”

„Misschien is het ook wel een voordeel dat ik voor de publieke omroep werk. Dan word je niet meteen in verband gebracht met sensatie en kijkcijfers.”

Wat is je aanpak om kemphanen bij elkaar te brengen?

„Allereerst: niet te gretig zijn. In het begin was ik er enorm op gebrand om de partijen echt bij elkaar te brengen. Toen zat ik in de gesprekken echt te duwen om ze om de tafel te krijgen. In de loop der tijd ben ik daar wat lossier in geworden. Zo van: 'Het is uw probleem, niet dat van mij'. Het wonderlijke is dat die benadering juist helpt. Nu geef ik de ander meer het gevoel dat hij of zij zelf beslist of hij meedoet. Niet dat ze zijn overgehaald.”

„Ben ik eenmaal met iemand in gesprek, peur ik naar het goede gevoel. Je weet gewoon dat beide partijen het diep van binnen vaak allebei jammer vinden dat de ruzie zich al zo lang voort sleept. Maar inmiddels ligt er zo veel boosheid overheen dat het basisgevoel van genegenheid is ondergesneeuwd.”

„Om die onderlaag van genegenheid voor elkaar te bereiken, begin ik vaak over vroeger. Over de tijd van voor de ruzie, toen ze samen uit gingen of andere leuke dingen deden. Daarmee roep je de herinnering op aan de tijd waarin alles nog goed was. Als dat deurtje opengaat, ben je vaak al een heel eind.”

Wat kan een buitenstaander van je leren bij het beslechten van een familieruzie?

„Oordeel niet te snel en toon begrip voor beide partijen. Aan de buitenkant lijkt het vaak om pietluttigheden te gaan, maar besef goed dat dat vaak het topje van de ijsberg is. Meestal zit er een hele wereld van onverwerkt leed achter. Dan denk ik aan de zussen die elkaar na het overlijden van hun moeder in de haren zitten omdat de één moeders kettinkje kreeg en de ander niet. Je kunt erop rekenen dat zij onderhuids al jaren een broeiend conflict hebben. De zus die het kettinkje niet

Bert in het kort

Bert van Leeuwen (1960) is de derde telg uit een gezin van zeven kinderen. Hij studeerde Nederlands en was omroeper bij de Evangelische Omroep. De afgelopen dertig jaar presenteerde hij ruim 25 programma's voor de EO, zoals 'That's the question', 'Ik weet het beter' en 'De Pelgrimscode'. Ook was hij jarenlang gastheer bij de EO-Jongerendagen. In 1999 begon hij met drie collega's het tv-productiebedrijf 'Skyhigh TV'. Dat maakt onder meer 'Uit de kast' voor de KRO en 'Over mijn lijk' voor BNN. Bert en zijn vrouw Carla trouwden in 1982. Ze hebben vier kinderen en wonen in Zoetermeer. Zijn favoriete sport is hardlopen.

Bert van Leeuwen vredestichter van 'Het Familiediner'

'Meestal sluimert er al een tijd iets en stapelen de irritaties zich op. Tot het moment dat iemand het niet langer pikt'

kreeg is ervan overtuigd dat hun moeder haar zus al sinds hun jeugd voortrok, bijvoorbeeld. Terwijl de ander het idee heeft dat hun moeder iets wil goedmaken door uitgerekend haar dat kettinkje te geven.”

Hoe kun je familieruzies voorkomen?

„Begin met te beseffen dat je irritaties nooit helemaal kunt voorkomen. Want waar mensen zijn, heb je ergernissen.

Maar je voorkomt dat het ruzies worden door dingen bijtijds uit te praten. Daarbij is het belangrijk dat je het heikele punt bespreekt met degene om wie het gaat. Gooi het niet op tafel bij vrienden die jou toch wel gelijk geven. Sterker nog: als je in je vertrouwde kring een standpunt tegen een ander inneemt en dat breed verkondigt, gaan de hakken nog verder in het zand en kun je bijna niet meer terug.”

„Praat dus met degene om wie het gaat en kies ook een goed moment om het gevoelige punt te bespreken. Begin er niet over tijdens een etentje of op een stressvol moment met andere mensen erbij. En bespreek het ook niet als er drank op tafel staat, want dan slaat al gauw de vlam in de pan. Het is beter om het hete hangijzer aan te snijden op een veilig moment met zijn tweetjes. Bij een strandwandeling of samen in de auto, bijvoorbeeld.”

„Blijf daarbij ook kritisch op jezelf. Als je je eigen handelen eerlijk tegen het licht houdt, zie je vast dat je zelf ook niet altijd even handig in de weer bent geweest.”

Ben je binnen je eigen familie ook de probleemoplosser?

„Nee, hoor. De kracht van de camera en de bekende Nederlander op de stoep werkt niet binnen je eigen familie. Maar natuurlijk zijn er bij ons ook wel eens strubbelingen. Voor de gein zeg ik wel eens dat ik het me als maker van dit programma niet kan veroorloven dat we conflicten binnen de familiekring krijgen.

Het is de kunst om het niet zo ver te laten komen. Je kunt een hoop problemen voorkomen door het allemaal niet te snel in het persoonlijke te trekken. En door verschillen te accepteren. Leg je er gewoon bij neer dat de ander linksom wil, terwijl jij liever rechtsom gaat. Het is niet erg dat de één op een vrije dag gaat winkelen terwijl de ander naar een museum wil. Dan kun je daarna toch samen verder.”

Is er een verband tussen familieruzies en opleiding en inkomen?

„Nee. Ruzies en meningsverschillen komen overal voor. Bij hoog opgeleide en nauwelijks geschoolde families, in steden en dorpen en

bij arm en rijk. Menselijke trekjes en onhebbelijkheden zijn nu eenmaal universeel. Wel is het zo dat sommige mensen bang zijn voor hun status en hun imago, waardoor ze niet met hun conflict op televisie willen. Ze willen hun conflict wel uit de wereld hebben, maar niet voor de camera. Daardoor stappen ze minder snel naar een programma om hun probleem op te lossen.”

Is 'Het Familiediner' een typisch EO-programma?

Of zou het ook bij een andere omroep passen?

„De EO is de omroep van de blijde boodschap. Bij 'Het Familiediner' gaat het om vrede en verzoening. In die zin is het een typisch EO-programma. Maar de aanpak van de verzoening is ook door andere zenders omarmd. Zo is 'Het spijt me' ook weer uit de mottenballen gehaald. Ook programma's als 'Bonje bij de burens' doen het goed. Intussen wordt 'Het Familiediner' ook in Duitsland en Denemarken uitgezonden. Ook in Zweden gaan ze aan de slag. Dat geeft maar weer aan hoe universeel een familieruzie is. En hoe groot de behoefte aan verzoening.”

'Het Familiediner' komt vanaf juni weer op tv.

Typische conflicten:

Na tien jaar met de camera tussen familieruzies heeft Bert van Leeuwen een antenne voor dit soort conflicten. Hij onderscheidt onder meer vier verschillende types familieruzies:

1. De vakantieruzie. Het reisje brengt de familieleden opeens in een andere situatie dan de normale. De kleine caravan, het benauwde huisje en de lange dagen op elkaars lip, roepen irritaties op. Daar komt bij dat ze zonder het vaste ritme van werk ineens keuzes moeten maken over het dagprogramma. Ook dat is een bron van gedonder. Valt op te lossen als de betrokkenen weer in hun gewone doen zijn.

2. De erfenisruzie. Een klassieker. Als er geld of bezittingen verdeeld moeten worden, krijg je scheve ogen. En dus: makkelijk ruzie. Moeilijk op te lossen, vooral omdat vader of moeder als verbindende factoren zijn weggevallen.

3. De schoonzoon -of schoondochterruzie. De familie vindt dat de partner een verkeerde invloed heeft op hun zoon of dochter. Ze signaleren dat hun kind verandert en de 'koude kant' krijgt hiervoor de zwarte piet toegevoegd. Lastig op te lossen omdat het kind tussen twee kampen zit die beide denken dat ze elkaar niet nodig hebben.

4. De stresssituatieruzie. Komt voor bij bruiloften en begrafenissen. In korte tijd moet er van alles worden geregeld en gedaan. Daarbij moet het juist gezellig of troostrijk zijn. Kortom: gevoeligheden liggen aan de oppervlakte. Zodra iemand dan iets anders doet of zegt dan verwacht, slaat de vlam in de pan. Op te lossen als de rust is weergekeerd.